

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

Koga se tiče kakovost zraka?

Ljubljana, 14. 1. 2026

Inštitut
za zdravje
in okolje

Zrak kot sistemska realnost

- Kakovost zraka ni zgolj okoljski ali zdravstveni problem, temveč **rezultat delovanja celotnega sistema upravljanja**.
- Na zrak hkrati vplivajo politike, nadzor, lokalni ukrepi in ravnanja posameznikov.
- Če sistem med ravnmi ni usklajen, tudi dobri cilji in zakonodaja ne prinesejo zelenih učinkov.

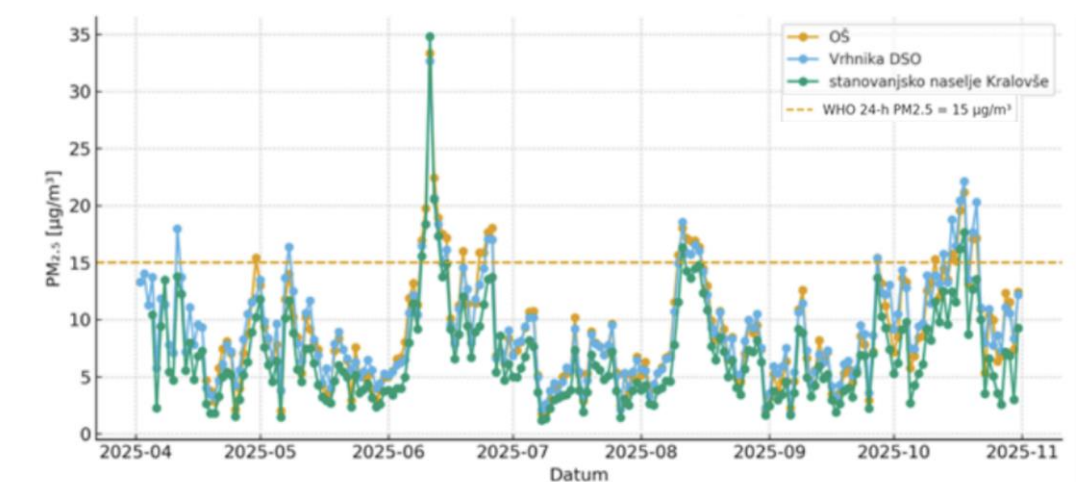
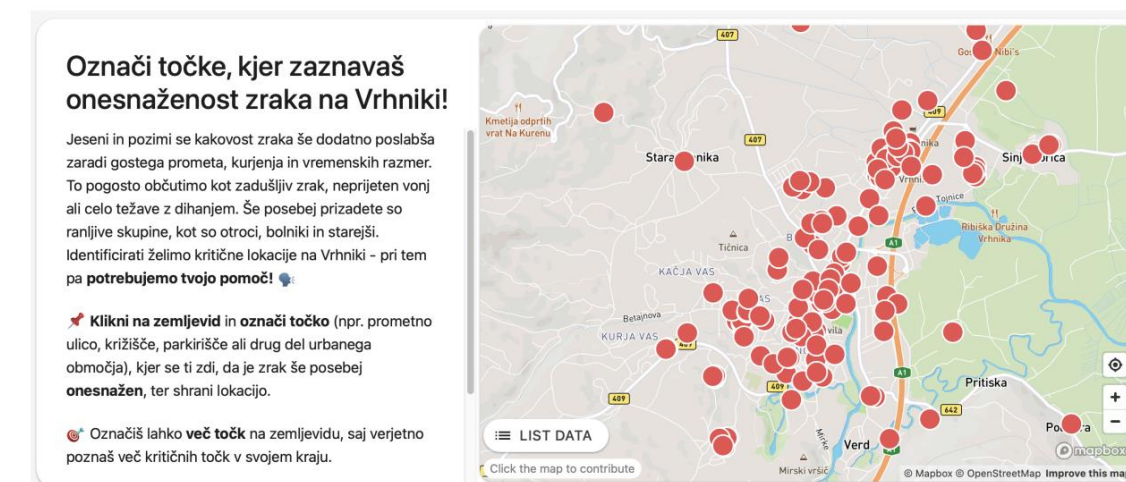
Sistem vrzeli med ravnmi upravljanja

- Slovenija ima razmeroma dobro postavljen nacionalni okvir (cilje, mejne vrednosti, načrte).
- Težava nastane pri **prenosu odgovornosti med ravnmi**:
 - država določa cilje,
 - izvajanje se pričakuje na lokalni ravni,
 - nadzor in sankcioniranje pa sta pogosto nejasna ali neučinkovita.
- Nastane upravljavaska vrzel: vsi nekaj delajo, nihče pa nima celostnega nadzora.

Študija primera: Veš, kaj dihaš kot diagnostično orodje sistema

- Projekta Veš, kaj dihaš? in Veš, kaj dihaš 2.0? občasnka znanost kot način komuniciranja znanosti, spremljanja situacije in percepcije onesnaženosti zraka.
- Spoznanja:
 - *Pomanjknje meritev da monitoring obstaja, vendar ni sistematično povezan z nadzorom in ukrepi,*
 - *da so občine in prebivalci pogosto prvi, ki zaznajo problem in prilčakujejo ukrepanje (občine ali države)*
- Občanska znanost tukaj deluje kot **most med posameznikom in institucijami.**

Vloge ravni upravljanja

Država/EU:

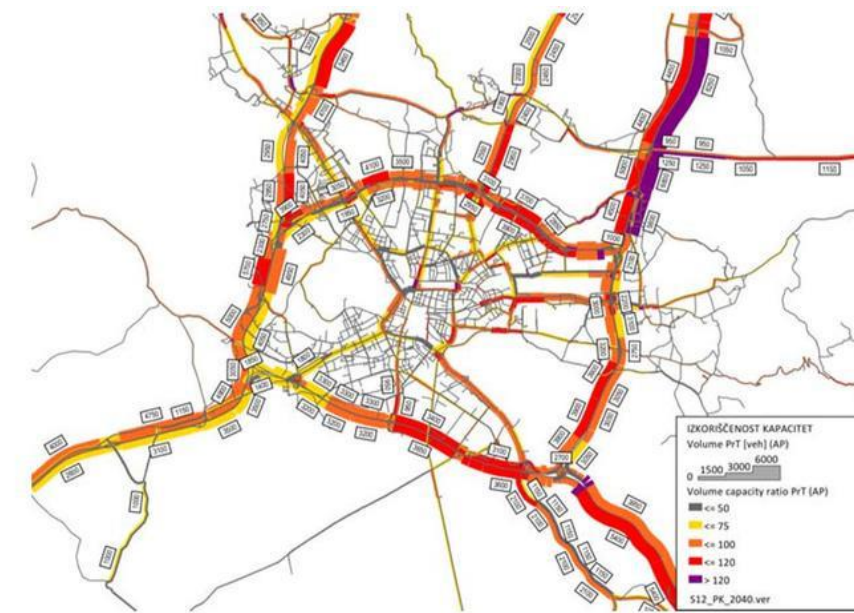
- postavlja cilje in zakonodajo,
- vodi poročanje na EU ravni,
- nima neposrednega stika z mikrolokalnimi viri onesnaženja.

Občine:

- so najbližje problemu,
- soočajo se s pritožbami prebivalcev,
- nimajo dovolj nadzornih in izvršilnih zmoglosti.

Posamezniki:

- so pogosto vir in hkrati “žrtev” onesnaženja,
- nimajo jasnih povratnih informacij komuniciranje vedenje “železna srajca” ...

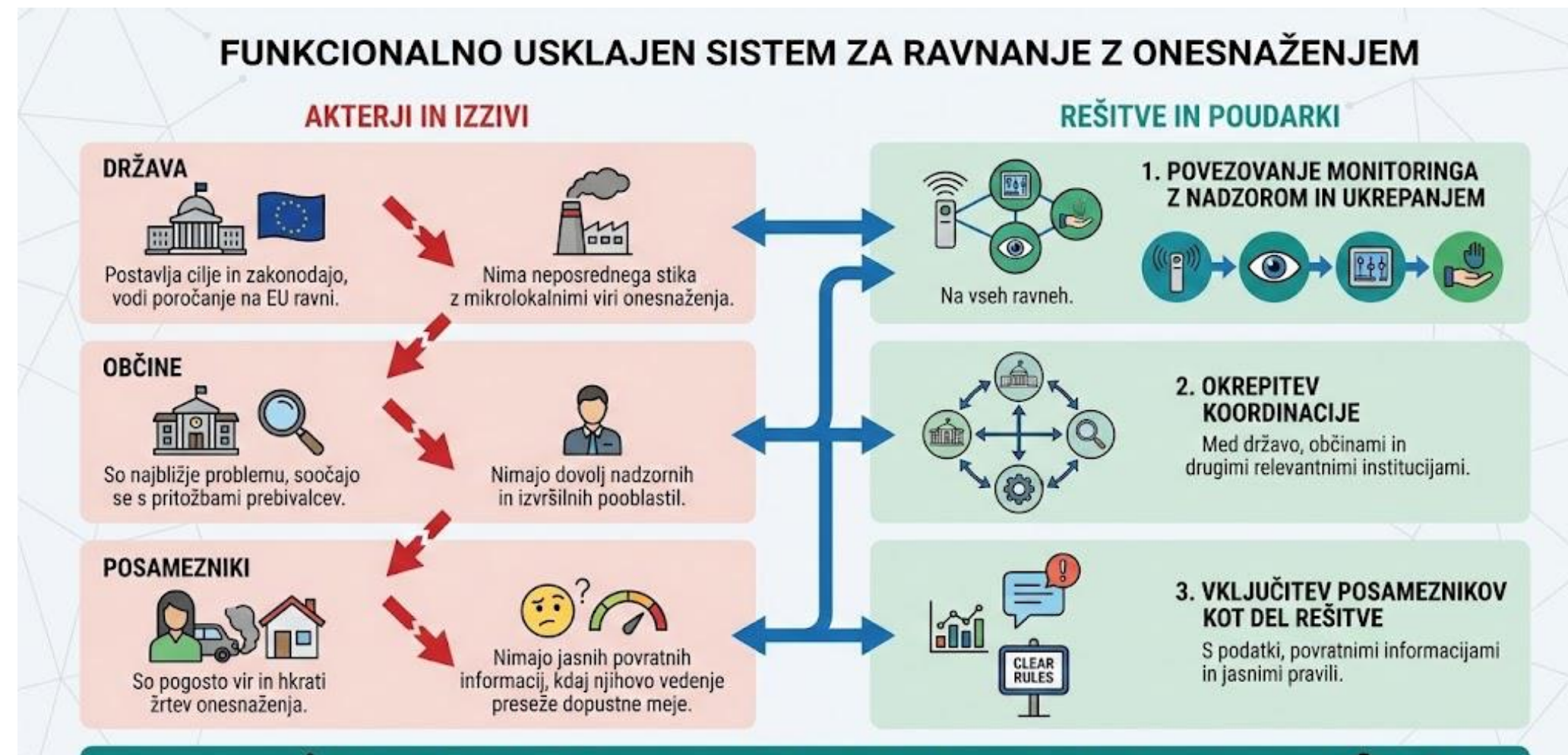
Kako zapreti vrzeli: sistemski premiki

Trije poudarki:

1. Jasno povezati monitoring z nadzorom in ukrepanjem na vseh ravneh.
2. Okrepiti koordinacijo med državo, občinami in drugimi relevantnimi institucijami.
3. Vključiti posameznike kot del rešitve – s podatki, povratnimi informacijami in jasnimi pravili.

Sklep

- Ključno vprašanje ni, ali imamo cilje, temveč ali imamo system oz. gradimo sistem, ki jih zna udejanjiti na vseh ravneh.
- Če se monitoring ne prevede v nadzor in nadzor ne vodi v izvajanje, potem sistem kot celota ne dosega svojega namena.
- Odgovornost je danes razpršena med ravnmi, orodja in pooblastila pa niso vedno enako porazdeljena.

Hvala!

Kontakt:

info@izo.si

www.facebook.com/izoinstitute

www.instagram.com/izo_institute

www.linkedin.com/company/izoinstitute

